

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

14. november 2017*

Eelotsusetaotlus – Ühine põllumajanduspoliitika – ELTL artikkel 42 – Määrus (EÜ) nr 2200/96 – Määrus (EÜ) nr 1182/2007 – Määrus (EÜ) nr 1234/2007 – Konkurentsivastane tegevus – ELTL artikkel 101 – Määrus nr 26 – Määrus (EÜ) nr 1184/2006 – Tootjaorganisatsioonid – Tootjaorganisatsioonide liidud – Nende organisatsioonide ja liitude ülesanded – Minimaalsete müügihindade kindlaksmääramine – Turuleviidavate koguste kooskõlastamine – Strateegilise teabe vahetamine – Prantsusmaa endiiviaturg

Kohtuasjas C-671/15,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Cour de cassation'i (Prantsusmaa kassatsioonikohus) 8. detsembri 2015. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 14. detsembril 2015, menetluses

Président de l'Autorité de la concurrence

versus

Association des producteurs vendeurs d'endives (APVE),

Comité économique régional agricole fruits et légumes de Bretagne (Cerafel),

Fraileg SARL,

Prim'Santerre SARL,

Union des endiviers, varem Fédération nationale des producteurs d'endives (FNPE),

Soleil du Nord SARL,

Comité économique fruits et légumes du Nord de la France (Celfnord),

Association des producteurs d'endives de France (APEF),

Section nationale de l'endive (SNE),

Fédération du commerce de l'endive (FCE),

France endives société coopérative agricole,

Cambrésis Artois-Picardie endives (CAP'Endives) société coopérative agricole,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

Marché de Phalempin société coopérative agricole,
Primacoop société coopérative agricole,
Coopérative agricole du marais audomarois (Sipema),
Valois-Fruits union de sociétés coopératives agricoles,
Groupe Perle du Nord SAS,
Ministre de l'Économie, de l'Industrie et du Numérique,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident A. Tizzano, kodade presidendid L. Bay Larsen, T. von Danwitz ja J. Malenovský, kohtunikud E. Juhász, A. Borg Barthet, J.-C. Bonichot, D. Šváby (ettekandja), F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos ja M. Vilaras,

kohtujurist: N. Wahl,

kohtusekretär: ametnik V. Giacobbo-Peyronnel,

arvestades kirjalikku menetlust ja 31. jaanuari 2017. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- président de l'Autorité de la concurrence, esindajad: H. Génin, S. Subrémon Lukasiewicz ja I. de Silva, keda abistas *avocat* J.-P. Duhamel,
- Comité économique régional agricole fruits ja légumes de Bretagne (Cerafel), Comité économique fruits ja légumes du Nord de la France (Celfnord), Association des producteurs d'endives de France (APEF), Section nationale de l'endive (SNE) ja Fédération du commerce de l'endive (FCE), esindajad: *avocat* H. Calvet, *avocat* P. Morrier, *avocat* Y. Chevalier ja *avocat* A. Bouviala,
- Fraileg SARL ja Prim'Santerre SARL, esindajad: *avocat* J.-L. Fourgoux ja *avocat* L. Djavadi,
- France endives société coopérative agricole, Cambrésis Artois-Picardie endives (CAP'Endives) société coopérative agricole, Marché de Phalempin société coopérative agricole, Primacoop société coopérative agricole, Coopérative agricole du marais audomarois (Sipema) ja Groupe Perle du Nord SAS, esindajad: *avocat* B. Néouze, *avocat* V. Ledoux ja *avocat* S. Pasquesoone,
- Prantsuse valitsus, esindajad: G. de Bergues, D. Colas, S. Horrenberger, C. David ja J. Bousin,
- Hispaania valitsus, esindaja: A. Gavela Llopis,
- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* P. Gentili,
- Euroopa Komisjon, esindajad: X. Lewis, A. Bouquet ja B. Mongin,

olles 6. aprilli 2017. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada ELTL artiklit 101 koosmõjus nõukogu 4. aprilli 1962. aasta määruse nr 26, millega kohaldatakse teatavaid konkurentsieeskirju põllumajandussaaduste ja toodete tootmise ja nendega kauplemise suhtes (EÜT 1962, 30, lk 993; ELT eriväljaanne 03/01, lk 6), artikliga 2, nõukogu 28. oktoobri 1996. aasta määruse (EÜ) nr 2200/96 puu- ja köögiviljaturu ühise korralduse kohta (EÜT 1996, L 297, lk 1; ELT eriväljaanne 03/20, lk 55) artikli 11 lõikega 1, nõukogu 24. juuli 2006. aasta määruse (EÜ) nr 1184/2006, millega kohaldatakse teatavaid konkurentsieeskirju põllumajandustoodete ja saaduste tootmise ja nendega kauplemise suhtes (ELT 2006, L 214, lk 7), muudetud nõukogu 22. oktoobri 2007. aasta määrusega (EÜ) nr 1234/2007 (ELT 2007, L 299, lk 1) (edaspidi „määrus nr 1184/2006“), artikliga 2, nõukogu 26. septembri 2007. aasta määruse (EÜ) nr 1182/2007, millega kehtestatakse puu- ja köögiviljasektori erieeskirjad, muudetakse direktiive 2001/112/EÜ ja 2001/113/EÜ ning määrusi (EMÜ) nr 827/68, (EÜ) nr 2200/96, (EÜ) nr 2201/96, (EÜ) nr 2826/2000, (EÜ) nr 1782/2003 ja (EÜ) nr 318/2006 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 2202/96 (ELT 2007, L 273, lk 1), artikli 3 lõikega 1 ning määruse nr 1234/2007, muudetud nõukogu 25. mai 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 491/2009 (ELT 2009, L 154, lk 1) (edaspidi „määrus nr 1234/2007“), artikli 122 esimese lõigu ja artikliga 176.
- 2 Taotlus on esitatud vaidluse raames, mille pooled on président de l'Autorité de la concurrence (Prantsusmaa konkurentsiameti president) ning **Association des producteurs vendeurs d'endives (APVE), Comité économique régional agricole fruits et légumes de Bretagne (Cerafel), Fraileg SARL, Prim'Santerre SARL, Union des endiviers, varem Fédération nationale des producteurs d'endives (FNPE), société Soleil du Nord SARL, Comité économique fruits et légumes du Nord de la France (Celfnord), Association des producteurs d'endives de France (APEF), Section nationale de l'endive (SNE), Fédération du commerce de l'endive (FCE), France endives société coopérative agricole, Cambrésis Artois-Picardie endives (CAP'Endives) société coopérative agricole, Marché de Phalempin société coopérative agricole, Primacoop société coopérative agricole, Coopérative agricole du marais audomarois (Sipema), Valois-Fruits union de sociétés coopératives agricoles ja Groupe Perle du Nord SAS ja ministre de l'Économie, de l'Industrie et du Numérique** (majandus-, tööstus- ja digivaldkonna minister); taotlus puudutab 6. märtsi 2012. aasta otsust, millega konkurentsiamet tuvastas muu hulgas ELTL artikli 101 lõike 1 alusel mitmeosalise ja vältava kartellikokkuleppe Prantsusmaa endiiviaturul ja määras selle eest rahalise karistuse (edaspidi „vaidlusalune otsus“).

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Põhikohtuasja asjaoludele kohaldatavad teise õiguse normid ühise turukorralduse kohta puu- ja köögiviljasektoris sisalduvad määruses nr 2200/96, mis oli kohaldatav kuni 31. detsembrini 2007, määruses nr 1182/2007, mis tunnistati kehtetuks nõukogu 14. aprilli 2008. aasta määrusega (EÜ) nr 361/2008, millega muudetakse määrust nr 1234/2007 (ELT 2008, L 121, lk 1), ning määruses nr 1234/2007. Viimati nimetatud määrus tunnistati alates 1. jaanuarist 2014 kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrusega (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT 2013, L 347, lk 671), mis ei ole aga põhikohtuasja asjaoludele kohaldatav.
- 4 Teise õiguse normid, mis reguleerivad Euroopa Liidu konkurentsieeskirjade kohaldamist puu- ja köögiviljasektori põllumajandustoodete tootmise ja nendega kauplemise suhtes, võttis liidu seadusandja vastu määruses nr 26, millele järgnesid määrus nr 1184/2006 ning määruse nr 1234/2007 artiklid 175–182.

Määrus nr 26

- 5 Määruse nr 26 artiklis 1 on sätestatud:

„Alates käesoleva määruse jõustumisest kohaldatakse [ELTL artikleid 101–106] ja nende rakendussätteid kõikide [ELTL artikli 101 lõikes 1 ja artiklis 102] osutatud kokkulepete, otsuste ja tegevuste suhtes, mis on seotud [alus]lepingu II lisas loetletud toodete tootmise või nendega kauplemisega, kui käesoleva määruse artiklist 2 ei tulene teisiti.“

- 6 Määruse artikli 2 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„[ELTL artikli 101 lõiget 1] ei kohaldata selliste eelmises artiklis nimetatud kokkulepete, otsuste ja tegevuste suhtes, mis moodustavad siseriikliku turukorralduse lahutamatu osa või mida on vaja [ELTL artiklis 39] sätestatud eesmärkide saavutamiseks. Eelkõige ei kohaldata seda ühe liikmesriigi põllumajandustootjate, põllumajandustootjate ühenduste või sellistest ühendustest moodustatud liitude kokkulepete, otsuste ja tegevuste suhtes, mis käsitlevad põllumajandustoodete ja saaduste tootmist või müüki või ühiste seadmete kasutamist põllumajandustoodete ja saaduste ladustamiseks või töötlemiseks, ning kui need ei kohusta kehtestama ühesuguseid hindu, välja arvatud siis, kui komisjon leiab, et seejuures välistatakse konkurents või ohustatakse [ELTL artikli 39] eesmäärke.“

Määrus nr 2200/96

- 7 Määruse nr 2200/96 põhjendustes 7 ja 16 on märgitud:

„(7) tootjaorganisatsioonid on ühise turukorralduse põhilised osad, tagades omal tasemel selle detsentraliseeritud toimimise; nõudmise üha suureneva kontsentratsiooni tõttu on pakumise rühmitamine nende organisatsioonide kaudu majanduslikult vajalikum kui kunagi varem, et tugevdada tootjate positsiooni turul; niisugune rühmitumine peab toimuma vabatahtlikkuse alusel ning tõestama oma kasulikkust tootjaorganisatsioonide liikmetele pakutavate teenuste ulatuse ja tõhususega; toodete tarnimist enne käesoleva määruse jõustumist olemasolevatele spetsialiseerunud tootjaorganisatsioonidele ei käsitleta;

[...]

(16) hindade tasakaalustamiseks on soovitatav, et tootjaorganisatsioonidel oleks turul sekkumisvõimalus, eriti otsustada konkreetsetel perioodidel mitte müüki panna konkreetseid koguseid; neid kõrvaldamistoiminguid ei tohiks käsitleda alternatiivina turustamisele; seetõttu tuleks kõrvaldamise ühendusepoolne rahastamine piirata kindlaksmääratud protsendiga toodangust ja anda ühenduse toetust vähendatud tasemel, kuigi rakendusfondide kasutamine sellel eesmärgil peaks olema lubatud; lihtsuse mõttes peaks ühenduse toetus iga toote jaoks olema üks kindlaksmääratud summa; kõigi toodete võrreldava hinnaalanduse saavutamiseks on vaja teatavaid erinevusi“.

- 8 Määruse artikli 11 lõikes 1 on sätestatud:

„Käesolevas määruses tähendab „tootjaorganisatsioon“ iga juriidilist isikut:

- a) mis on moodustatud järgmiste artikli 1 lõikes 2 loetletud toodete kategooriate kasvatajate algatusel:

[...]

iii) köögivilid

[...]

b) mille eesmärk on:

- 1) tagada, et tootmine kavandataks ja kohandataks vastavalt nõudmisele, eriti kvaliteedi ja kvantiteedi puhul;
- 2) edendada pakkumise kontsentreerimist ja oma liikmete toodetud toodete viimist turule;
- 3) vähendada tootmiskulusid ja tasakaalustada omahindu;
- 4) edendada viljelustavade, tootmistehnoloogია ja keskkonnaohutu jäätmekäitluse kasutamist, eriti vee, mulla ja maastiku kaitseks ning bioloogilise mitmekesisuse säilitamiseks ja/või arendamiseks;

[...]“

- 9 Määruse nr 2200/96 jaotises „Sekkumiskorraldused“ asuvas artikli 23 lõikes 1 on ette nähtud, et „[t]ootjaorganisatsioonid ja nende liidud võivad otsustada mitte panna müüki oma liikmete artikli 1 lõikes 2 loetletud tooteid neile sobivais kogustes ja sobivail ajavahemikel“.

Määrus nr 1184/2006

- 10 Määruse nr 1184/2006 artiklis 1a on sätestatud:

„[ELTL artikleid 101–106] ja nende rakendussätteid kohaldatakse kõikide [ELTL artikli 101 lõikes 1 ja artiklis 102] osutatud kokkulepete, otsuste ja tegevuse suhtes, mis on seotud artiklis 1 osutatud toodete tootmise või nendega kauplemisega, kui käesoleva määruse artiklist 2 ei tulene teisiti.“

- 11 Selle määruse artikli 2 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„[ELTL artikli 101 lõiget 1] ei kohaldata käesoleva määruse artiklis 1a osutatud kokkulepete, otsuste ja tegevuse suhtes, mis moodustavad riigisisese turukorralduse lahutamatu osa või mida on vaja [ELTL artiklis 39] sätestatud eesmärkide saavutamiseks.“

[...]“

Määrus nr 1182/2007

- 12 Määruse nr 1182/2007 artikli 3 lõikes 1 on sätestatud:

„Käesolevas määruses on „tootjaorganisatsioon“ mis tahes juriidiline isik või juriidilise isiku selgelt määratletud osa, kes vastab järgmistele nõuetele:

- a) see on moodustatud määruse (EÜ) nr 1782/2003 artikli 2 punktis a määratletud põllumajandustootjate algatusel, kes kasvatavad ühte või mitut määruse (EÜ) nr 2200/96 artikli 1 lõikes 2 loetletud toodet ja/või selliseid tooteid, mis on mõeldud üksnes töötlemiseks;
- b) selle eesmärk on keskkonnaohutu viljelustava, tootmistehnoloogia ja jäätmekäitluse kasutamine, eelkõige vee, mulla ja maastiku kaitseks ning bioloogilise mitmekesisuse säilitamiseks ja edendamiseks;
- c) sellel on üks või mitu järgmist eesmärki:
 - i) tagamine, et tootmine kavandataks ja kohandataks vastavalt nõudmisele, eriti kvaliteedi ja kvantiteedi seisukohast;
 - ii) pakkumise kontsentreerimine ja oma liikmete toodetud toodete turuleviimine;
 - iii) tootmiskulude optimeerimine ja omahindade tasakaalustamine;
- d) selle põhikirjas on sätestatud lõikes 2 ette nähtud erinõuded; ja

e) seda on tunnustanud asjaomane liikmesriik vastavalt artiklile 4.“

Määrus nr 1234/2007

13 Määruse nr 1234/2007 artiklis 103c on ette nähtud, et puu- ja köögiviljasektori rakenduskaval on kaks või enam määruse artikli 122 punktis c osutatud eesmärki või artiklis 103c loetletud eesmärki, mille hulka kuulub riskide vältimine ja juhtimine.

14 Artikli 103c lõike 2 punktis a on täpsustatud, et riskide vältimine ja juhtimine on seotud puu- ja köögiviljaturu riskide vältimisega ja tekkinud kriiside lahendamisega ning hõlmab sellega seoses muu hulgas toodete turult kõrvaldamist.

15 Määruse nr 1234/2007 artikli 122 esimeses lõigus on sätestatud:

„Liikmesriigid tunnustavad tootjaorganisatsioone, mis:

a) koosnevad tootjatest, kes kuuluvad ühte järgmistest sektoritest:

[...]

iii) puu- ja köögiviljasektor tootjate puhul, kes kasvatavad ühte või mitut nimetatud sektori toodet ja/või kõnealuseid tooteid, mis on mõeldud üksnes töötlemiseks;

[...]

b) on asutatud tootjate algatusel;

c) järgivad konkreetset eesmärki, mis võib hõlmata (puu- ja köögiviljasektoriga seoses peab hõlmama) eelkõige ühte või enamat järgmistest eesmärkidest:

i) tagamine, et tootmine kavandataks ja kohandataks vastavalt nõudmisele, eriti kvaliteedi ja kvantiteedi osas;

ii) tarnete koondamine ja liikmete toodete turustamine;

iii) tootmiskulude optimeerimine ja omahindade tasakaalustamine.

[...]“

16 Selle määruse artikli 123 lõigetes 1 ja 3 on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tunnustavad tootmisharudevahelisi organisatsioone, mis:

a) koosnevad järgmiste sektorite toodete tootmise, kaubanduse ja/või töötlemisega seotud majandustegevuse esindajatest:

i) oliiviõli ja lauaoliivide sektor;

ii) tubakasektor;

b) on moodustatud kõigi või osa liikmesorganisatsioonide või -ühenduste algatusel;

c) järgivad konkreetset eesmärki, mis võib seonduda eelkõige järgmisega:

i) liikmete toodangu tarnimise ja turustamise koondamine ja koordineerimine;

ii) tootmise ja töötlemise ühiselt kohandamine turu nõudmisele ja toote täiustamine;

iii) tootmise ja töötlemise ratsionaliseerimise ja täiustamise edendamine;

iv) uuringute tegemine jätkusuutlike tootmismeetodite ja turuarengute kohta.

[...]

3. Lisaks lõikele 1 tunnustavad liikmesriigid seoses puu- ja köögiviljasektoriga ning võivad tunnustada seoses veinisektoriga ka neid tootmisharudevahelisi organisatsioone, mis:

[...]

- c) teostavad ühenduse ühes või mitmes piirkonnas ühte ja puu- ja köögiviljasektori puhul kahte või enam järgmist tegevust, võttes arvesse tarbijate huve, ning ilma et see mõjutaks teisi sektoreid, veinisektoris rahvatervist ja tarbijate huve:
- i) tootmise ja turuga seotud teadlikkuse ja läbipaistvuse suurendamine;
 - ii) puu- ja köögiviljasektori ning veinisektori toodete turuleviimise paremale koordineerimisele kaasaaitamine, eelkõige teadus- ja turu-uuringute kaudu;
 - iii) ühenduse eeskirjadega kokkusobivate standardsete lepinguvormide koostamine;
 - iv) toodetud puu- ja köögiviljasektori potentsiaali täielikum ärakasutamine ning veinisektori toodete potentsiaali kasutamine;
 - v) teabe kogumine ja uuringute tegemine, mis on vajalik selleks, et kohandada tootmist paremini turu nõuete ning tarbijate eelistuste ja ootustega, eelkõige tootekvaliteedi ja keskkonnakaitse seisukohast;
 - vi) taimekaitsevahendite ja muude lähteainete kasutamise piiramise ning tootekvaliteedi ning mulla ja vee kaitse tagamise võimaluste otsimine;
 - vii) kõigil tootmis- ja turustamisetappidel ning veinisektori puhul ka veinivalmistamisetappidel kasutatavate tootekvaliteedi parandamise meetodite ja vahendite arendamine;
 - viii) mahepõllumajanduse, samuti päritolunimetuste, kvaliteedimärkide ja geograafiliste tähiste potentsiaali kasutamine, kaitsmine ja edendamine;
 - ix) integreeritud tootmise või muude keskkonnasäästlike tootmismeetodite edendamine;
 - x) puu- ja köögiviljasektori puhul XVIa lisa punktides 2 ja 3 osutatud tootmis- ja turustamiseskirjade suhtes ühenduse või riigisisestest eeskirjadest rangemate eeskirjade sätestamine;

[...]“

17 Määruse artikli 125a lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Puu- ja köögiviljasektori tootjaorganisatsiooni põhikirjaga nõutakse selle tootjaliikmetelt eelkõige:

[...]

- c) kogu oma vastava toodangu turustamist tootjaorganisatsiooni kaudu;

[...]

2. Olenemata lõike 1 punktist c ja kui tootjaorganisatsioon seda lubab ning kui see on kooskõlas tootjaorganisatsiooni sätestatud tingimustega, võivad tootjaliikmed:

- a) müüa vaid kindlaksmääratud osa oma toodangust ja/või toodetest otse oma põllumajandusettevõttest ja/või väljaspool seda tarbijatele nende isiklike vajaduste rahuldamiseks; nimetatud osa suuruse määrab kindlaks liikmesriik ja see ei või olla väiksem kui 10%;
- b) turustada ise või oma organisatsiooni määratud teise tootjaorganisatsiooni kaudu tooteid kogustes, mis on nende organisatsioonis turustatava toodangu mahuga võrreldes tähtsusetud;
- c) turustada ise või oma organisatsiooni määratud teise tootjaorganisatsiooni kaudu tooteid, mis nende omaduste tõttu ei kuulu tavaliselt asjaomase tootjaorganisatsiooni äritegevuse alla.“

18 Määruse nr 1234/2007 artikli 125b lõike 1 punktides c ja g on ette nähtud, et liikmesriigid tunnustavad puu- ja köögiviljasektori tootjaorganisatsioonidena kõiki sellist tunnustamist taotlemaid juriidilisi isikuid või juriidiliste isikute selgelt määratletud osi, muu hulgas tingimusel, et on piisavad tõendid selle kohta, et nad suudavad tegutseda pikema aja jooksul nõuetekohaselt ja tõhusalt ning piisava varude kontsentratsiooni olukorras ning et neil ei ole asjaomasel turul valitsevat seisundit, kui see ei ole vajalik ELTL artikli 39 eesmärkide saavutamiseks.

19 Määruse artiklis 125c on sätestatud:

„Puu- ja köögiviljasektori tootjaorganisatsioonide liit moodustatakse tunnustatud tootjaorganisatsioonide algatusel ning see võib tegeleda tootjaorganisatsiooni mis tahes käesolevas määruses osutatud tegevusega. Sel eesmärgil võivad liikmesriigid tootjaorganisatsioonide liitu selle taotlusel tunnustada, kui:

- a) liikmesriik leiab, et kõnealune liit suudab asjaomast tegevust tõhusalt teostada, ja
- b) liidul ei ole kõnealusel turul valitsevat seisundit, kui see ei ole vajalik [ELTL artikli 39] eesmärkide saavutamiseks.

[...]“

20 Määruse nr 1234/2007 artikkel 175 on sõnastatud järgmiselt:

„Kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse [ELTL artikleid 101–106] ja nende rakendussätteid vastavalt käesoleva määruse artiklitele 176 ja 177 kõikide [ELTL artikli 101 lõikes 1 ja artiklis 102] osutatud kokkulepete, otsuste ja tegevuste suhtes, mis on seotud käesoleva määrusega hõlmatud toodete tootmise või nendega kauplemisega.“

21 Selle määruse artikli 176 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„[ELTL artikli 101 lõiget 1] ei kohaldata käesoleva määruse artiklis 175 osutatud kokkulepete, otsuste ja tegevuse suhtes, mis on osa riigi turukorraldusest või mis on vajalikud [ELTL artiklis 39] sätestatud eesmärkide saavutamiseks.

Eelkõige ei kohaldata [ELTL artikli 101 lõiget 1] ühe liikmesriigi põllumajandustootjate, põllumajandustootjate ühenduste või sellistest ühendustest moodustatud liitude kokkulepete, otsuste ja tegevuse suhtes, mis on seotud põllumajandussaaduste ja -toodete tootmise või müügiga või ühiste seadmete kasutamisega põllumajandussaaduste ja -toodete ladustamiseks, käitlemiseks või töötlemiseks, ning kui need ei kohusta kehtestama ühesuguseid hindu, välja arvatud siis, kui komisjon leiab, et seejuures välistatakse konkurents või ohustatakse [ELTL artikli 39] eesmäärke.“

22 Selle määruse artikli 176a lõigetes 1 ja 4 on sätestatud:

„1. [ELTL artikli 101 lõiget 1] ei kohaldata tunnustatud tootmisharudevaheliste organisatsioonide kokkulepete, otsuste ja kooskõlastatud tegevuse suhtes, mille eesmärk on käesoleva määruse artikli 123 lõike 3 punktis c osutatud tegevuse teostamine.

[...]“

4. Igal juhul tunnistatakse ühenduse eeskirjadega vastuolus olevaks kokkulepped, otsused ja kooskõlastatud tegevus, mis:

- a) võivad põhjustada ühenduse turgude mis tahes vormis jaotamist;

- b) võivad mõjutada turukorralduse nõuetekohast toimimist;
- c) võivad tekitada konkurentsimoonutusi, mis ei ole vajalikud tootmisharudevahelise organisatsiooni tegevuse kaudu taotletavate ühise põllumajanduspoliitika eesmärkide saavutamiseks;
- d) kätkevad hindade kindlaksmääramist, ilma et see piiraks tootmisharudevaheliste organisatsioonide tegevust ühenduse teatavate eeskirjade kohaldamisel;
- e) võivad põhjustada diskrimineerimist või kõrvaldada konkurentsi kõnealuste toodete olulise osa puhul.“

Prantsuse õigus

- 23 Äriseadustiku (code de commerce) artikkel L.420-1 on sõnastatud järgmiselt:

„Keelatud on kooskõlastatud tegevus, lepingud, sõnaselged või vaikimisi sõlmitud kokkulepped või ühendused, isegi kui see toimub või kui need on sõlmitud väljaspool Prantsusmaad asuva kontserni kuuluva äriühingu otsesel või kaudsel vahendusel, kui nende eesmärk on või tagajärg võib olla turul konkurentsi takistamine, piiramine või kahjustamine, eelkõige juhul, kui nendega soovitakse:

- 1) piirata juurdepääsu turule või teiste ettevõtjate vaba konkurentsi;
- 2) takistada hindade kujunemist turujõudude vaba toimimise käigus, soodustades kunstlikult nende hindade tõusu või langust;
- 3) piirata või kontrollida tootmist, turge, investeeringuid või tehnilist arengut;
- 4) jagada turge või tarneallikaid.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 24 Pärast Direction générale de la concurrence, de la consommation et de la répression des fraudes française'i (Prantsusmaa konkurentsi-, tarbimis- ja pettusevastane peadirektoraat) korraldatud kontrolli ja võetustoiminguid pöördus majandus-, tööstus- ja digivaldkonna minister 12. aprillil 2007 Conseil de la concurrence'i (konkurentsinõukogu, Prantsusmaa, nüüd konkurentsiamet) poole seoses tegevusega endiivia tootmise ja turustamise sektoris.
- 25 Konkurentsiamet tuvastas 6. märtsil 2012 tehtud vaidlusaluses otsuses, et APVE, Cerafel, FNPE, Celfnord, APEF, SNE, FCE ja Groupe Perle du Nord ning tootjaorganisatsioonid Fraileg, Prim'Santerre, Soleil du Nord, France endives, Cap'Endives, Marché de Phalempin, Primacoop, Sipema ja Valois-Fruits olid endiiviaturul rakendanud mitmeosalise ja vältava kartellikokkuleppe, mis on keelatud äriseadustiku artikli L. 420-1 ja ELTL artikli 101 lõike 1 kohaselt ning mis seisnes endiiviate hinna kooskõlastamises eri vormis esinenud hinnakooskõlastusmehhanismide kaudu (nt iganädalane miinimumhindade edastamine, keskkursi kindlaksmääramine, kaubabörsi loomine, hinnalanguse alampiiride kindlaksmääramine ja kõrvaldamishindade mehhanismi moonutatud kasutamine), turuleviidavate endiiviakoguste kooskõlastamises ning hinnakontrolli rakendamiseks kasutatud strateegilise teabe vahetamise süsteemis; selle tegevuse eesmärk oli endiiviatoodangu minimaalse müügihinna ühine kindlaksmääramine, mis võimaldas tootjatel ning mitmel nende kutseühendusel hoida minimaalseid müügihindu ning seda ajavahemikul, mis algas 1998. aasta jaanuaris ning kestis veel vaidlusaluse otsuse tegemise ajal. Sellest tulenevalt määras ta neile rahalised karistused, kokku 3 970 590 eurot.

- 26 Vaidlusaluses otsuses ei nõustunud konkurentsiamet iseäranis tootjate väitega, et kõnealuseid kokkuleppeid tuleks käsitada ühise põllumajanduspoliitika eesmärkide saavutamiseks vajalikena, kuna määruse nr 1184/2006 artikli 2 lõikes 1 ja määruse nr 1234/2007 artiklis 176 sätestatud erandkord ei saanud käesoleval juhul kohaldamisele kuuluda.
- 27 Mitu äriühingut ja organisatsiooni, millele karistus määrati, esitasid Cour d'appel de Paris'le (Pariisi apellatsioonikohus) kaebuse vaidlusaluse otsuse tühistamise või teise võimalusena selle muutmise nõudes.
- 28 15. mai 2014. aasta kohtuotsusega muutis see kohus vaidlusalust otsust tervikuna ning otsustas, et äriseadustiku artikli L. 420-1 sätete ning ELTL artikli 101 lõike 1 rikkumine ei olnud tõendatud. Kohus asus selles suhtes eelkõige seisukohale, et arvestades turgude ühist korraldust käsitlevate õigusnormide tõlgendamisel tekkivaid raskusi, mis puudutavad ühise põllumajanduspoliitika eeskirjadest tulenevate konkurentsioiguse erikorra raames asjassepuutuvatele organisatsioonidele antud hindade reguleerimise ülesande täpset ulatust ja piire, ei olnud tõendatud, et miinimumhindu puudutavate ettekirjutuste tegemine oleks sõltumata asjaoludest igal juhul ja lõplikult olnud keelatud, mistõttu ei olnud ka vaieldamatult tõendatud, et kõnealused organisatsioonid väljusid hindade reguleerimisel neile õigusaktidega pandud ülesannete piiridest.
- 29 Konkurentsiameti president esitas selle kohtuotsuse peale kassatsioonkaebuse. Oma kaebuse põhjendamiseks väidab ta eelkõige sisuliselt, et väljaspool ELTL artikli 101 lõike 1 kohaldamise sõnaselgeid erandeid, mis on kehtestatud määrustega, millega kohaldatakse teatavaid konkurentsieeskirju põllumajandussaaduste ja -toodete tootmise ja nendega kauplemise suhtes, võib tootjaorganisatsioonidele ja tootjaorganisatsioonide liitudele antud ülesannete täitmine toimuda ainult kooskõlas konkurentsieeskirjadega.
- 30 Selles menetluses esitas komisjon nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [ELT artiklites 101 ja 102] sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1, ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artikli 15 lõike 3 kohaselt Cour de cassationile (Prantsuse kassatsioonikohus) oma seisukohad. Ta tõi neis välja, et põllumajandussektoris ei kehti liidu konkurentsieeskirjade kohaldatavuse suhtes mitte üksnes määruste nr 26 ja nr 1184/2006 artikli 2 ja määruse nr 1234/2007 artikli 176 alusel kehtestatud üldised erandid, vaid viimase määruse artikli 175 kohaselt ka spetsiifilised erandid, mis sisalduvad erinevates ühist turukorraldust käsitlevates määrustes, millega pannakse puu- ja köögiviljade tootmise ja turustamise alal tegutsevatele organisatsioonidele teatud erilised ülesanded, mis üldjuhul võiksid kuuluda konkurentsieeskirjadest tulenevate keeldude kohaldamisalasse. Antud juhul on seoses ajavahemikuga kuni 2007. aasta lõpuni tegemist määrusega nr 2200/96 ning ajavahemikuga alates 1. jaanuarist 2008 määrusega nr 1182/2007, mis on üle võetud määrusesse nr 1234/2007. Komisjon leiab siiski, et peamised põhikohtuasjas kõne all olevad tegevused ehk põhiliste tootjaorganisatsioonide liitude vahel kokku lepitud miinimumhinna mehhanismid väljuvad asjaomase turu ühise korraldusega ette nähtud eriliste ülesannete piiridest ning neid ei saa käsitada nende spetsiifiliste eranditega hõlmatuna.
- 31 Sellega seoses märgib Cour de cassation (kassatsioonikohus), et Euroopa Kohus asus 9. septembri 2003. aasta kohtuotsuses Milk Marque ja National Farmers' Union (C-137/00, EU:C:2003:429) ning 19. septembri 2013. aasta kohtuotsuses Panellinos Syndesmos Viomichanion Metapoiisis Kapnou (C-373/11, EU:C:2013:567) seisukohale, et ELTL artiklist 42 tuleneb põhimõte, et Euroopa konkurentsieeskirjad on põllumajandussektoris kohaldatavad ning tõhusa konkurentsi säilitamine põllumajandustoodete turgudel kuulub ühise põllumajanduspoliitika eesmärkide hulka, leides siiski, et ka EL toimimise lepingu konkurentsieeskirjade osas tuleneb sellest sättest ühise põllumajanduspoliitika eesmärkide esimene konkurentsipoliitika omade ees.
- 32 Cour de cassation (kassatsioonikohus) leiab siiski, et Euroopa Kohus ei ole teinud otsust komisjoni poolt nimetatud „spetsiifiliste erandite“ kohta ega täpsustanud nende vahetõrget põllumajandussektoris konkurentsieeskirjade kohaldamist käsitlevates määrustes sätestatud „üldiste eranditega“.

- 33 Sellest tulenevalt otsustas Cour de Cassation (kassatsioonikohus, Prantsusmaa) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas tootjaorganisatsioonide ja nende liitude ning kutseühenduste kokkulepped, otsused ja tegevus, mida võiks ELTL artikli 101 seisukohast pidada konkurentsi kahjustavaks, võivad jääda väljapoole selles artiklis sätestatud keelu kohaldamisala ainuüksi seepärast, et neid võib seostada nende organisatsioonidele [asjaomase turu] ühise [...] korralduse raames antud ülesannetega, ning seda isegi juhul, kui need ei kuulu ühegi üldise erandi kohaldamisalasse, mis kehtestati üksteise järel [...] määruse [...] nr 26 ja [...] määruse [...] nr 1184/2006 artikliga 2 ning määruse nr 1234/2007 artikliga 176?
2. Kas jaatava vastuse korral tuleb määruse nr 2200/96 artikli 11 lõiget 1, määruse nr 1182/2007 artikli 3 lõiget 1 ja määruse nr 1234/2007 artikli 122 esimest lõiku, millega on tootjaorganisatsioonidele ja nende ühendustele püstitatud eesmärkide hulgas eesmärgid tasakaalustada omahindasid ja kohandada tootmine vastavalt turu nõudmisele – eelkõige koguseliselt –, tõlgendada nii, et nende organisatsioonide või nende liitude tegevus, mis puudutab miinimumhinna ühist kindlaksmääramist, turuleviidavate koguste kooskõlastamist või strateegilise teabe vahetamist, jääb väljapoole konkurentsivastaste kokkulepete keelu kohaldamisala, niivõrd kui see tegevus on suunatud nende eesmärkide saavutamisele?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

- 34 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub oma küsimustega, mida tuleb käsitleda koos, sisuliselt selgitada, kas ELTL artiklit 101 koosmõjus määruse nr 26 artikliga 2, määruse nr 2200/96 artikli 11 lõikega 1, määruse nr 1184/2006 artikliga 2, määruse nr 1182/2007 artikli 3 lõikega 1 ning määruse nr 1234/2007 artikli 122 esimese lõiguga ja artiklitega 175 ja 176 tuleb tõlgendada nii, et ELTL artikli 101 lõikes 1 ette nähtud kartellikokkulepete keelu kohaldamisalast jääb välja selline tegevus, nagu on kõne all põhikohtuasjas ja mille raames endiiviasektoris tegutsevad tootjaorganisatsioonid, tootjaorganisatsioonide liidud ja kutseühendused määravad kindlaks minimaalsed müügihinnad, kooskõlastavad turuleviidav kogused ja vahetavad strateegilist teavet.
- 35 Sissejuhatuseks tuleb märkida, et endiiviad kuuluvad EL toimimise lepingu I lisas nimetatud kategooriasse „Köögivili ning söödavad juured ja mugulad“ ning seetõttu on neile ELTL artikli 38 alusel kohaldatavad ELTL artiklid 39–44, mis käsitlevad ühist põllumajanduspoliitikat.
- 36 ELTL artiklis 42 on märgitud, et konkurentsieeskirju käsitleva peatüki sätteid kohaldatakse põllumajandussaaduste tootmise ja nendega kauplemise suhtes ainult selles ulatuses, nagu Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu artikli 43 lõike 2 raames ning vastavalt seal ette nähtud menetlusele määravad, võttes arvesse artiklis 39 seatud eesmarke. ELTL artikli 43 lõikes 2 on selle kohta ette nähtud, et parlament ja nõukogu võtavad muu hulgas vastu ühise põllumajanduspoliitika eesmärkide saavutamiseks vajalikud sätted.
- 37 Seega selleks, et saavutada ühise põllumajanduspoliitika kehtestamise ja moonutamata konkurentsi korra kehtestamise eesmärgid, tunnustab ELTL artikkel 42 ühise põllumajanduspoliitika esimest aluslepingu konkurentsivaldkonna eesmärkide suhtes ning liidu seadusandja õigust otsustada, mil määral on konkurentsieeskirjad kohaldatavad põllumajandussektoris (vt selle kohta kohtuotsused, 5.10.1994, Saksamaa vs. nõukogu, C-280/93, EU:C:1994:367, punkt 61, ning 12.12.2002, Prantsusmaa vs. komisjon, C-456/00, EU:C:2002:753, punkt 33).
- 38 Sellest tuleneb, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktides 51 ja 56, et liidu seadusandja sellise sekkumise eesmärk ei ole mitte kehtestada ELTL artikli 101 lõikes 1 ja artiklis 102 osutatud tegevuse keelu erandid või põhjendused, vaid jätta nende sätete kohaldamisalast välja tegevus, mis kuuluks nende kohaldamisalasse, kui see toimuks muus sektoris kui ühise põllumajanduspoliitika sektor.

- 39 Konkreetset puu- ja köögiviljasektoris on liidu seadusandja põhikohtuasjas vaatluse all olevate ajavahemikega seoses ühise põllumajanduspoliitika ja konkurentsieeskirjade vahekorda täpsustanud üksteise järel määruse nr 26 artiklis 1, määruse nr 1184/2006 artiklis 1a ja seejärel määruse nr 1234/2007 artiklis 175.
- 40 Mis puudutab viimast sätet, milles korratakse sisuliselt seda, kuidas oli see vahekord täpsustatud määrustega nr 26 ja nr 1184/2006, siis on selles ette nähtud, et kui määruses nr 1234/2007 ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse ELTL artikleid 101–106 ja nende rakendussätteid kõikide ELTL artikli 101 lõikes 1 ja artiklis 102 osutatud kokkulepete, otsuste ja tegevuste suhtes, mis on seotud kõnealuse määrusega hõlmatud toodete tootmise või nendega kauplemisega, ilma et see mõjutaks selle määruse artiklite 176 ja 177 sätteid.
- 41 Puu- ja köögiviljasektoris on ELTL artiklid 101–106 kohaldatavad nendes artiklites osutatud tegevuse suhtes, välja arvatud esiteks määruse nr 1234/2007 artiklites 176 ja 176a osutatud tegevused ning teiseks välja arvatud juhul, kui selles määruses on ette nähtud teisiti, nagu on ette nähtud selle määruse artiklis 175.
- 42 Olgu märgitud, et määruse nr 1234/2007 artikli 122 esimese lõigu kohaselt, mis järgnes määruse nr 2200/96 artikli 11 lõikele 1, ning määruse nr 1234/2007 artikli 125c kohaselt on puu- ja köögiviljasektoris tegutseva tootjaorganisatsiooni või tootjaorganisatsioonide liidu ülesanne tagada tootmise kavandamine ja kohandamine vastavalt nõudlusele, eriti seoses kvaliteedi ja kvantiteediga, pakkumise koondamine ja liikmete toodete turustamine ning tootmiskulude optimeerimine ja omahindade tasakaalustamine.
- 43 Nendes sätetes nimetatud eesmärkide saavutamiseks võib aga tootjaorganisatsioonil või tootjaorganisatsioonide liidul olla vaja kasutada teistsuguseid vahendeid kui turgude tavapärase toimimist valitsevad vahendid, eelkõige teatavaid põllumajandustootjatevahelisi koordineerimis- ja kooskõlastusvorme.
- 44 Seega, et mitte jätta tootjaorganisatsioone ja tootjaorganisatsioonide liite ilma vahenditest, mis võimaldavad neil saavutada eesmärgid, mis on neile usaldatud selle turu ühise korraldamise raames, kus nad osalevad ja – nagu meenutatud määruse nr 2200/96 põhjenduses 7 – mille põhilised osad nad on, ning et järelikult vältida puu- ja köögiviljasektoris turgude ühist korraldust reguleerivate määruste kasuliku mõju kahtluse alla seadmist, peab nende üksuste tegevus, mis on vajalik nendest ühe või mitme eesmärgi saavutamiseks, jääma välja muu hulgas ELTL artikli 101 lõikes 1 ette nähtud kartellikokkulepete keelu alt.
- 45 Sellest tuleneb, et kõnealuses sektoris ei piirdu ELTL artikli 101 lõike 1 kohaldamatuse juhtumid mitte ainult määruse nr 1234/2007 artiklites 176 ja 176a osutatud tegevusega, vaid hõlmavad ka eelmises punktis mainitud tegevust.
- 46 Nende erandite ulatust tuleb tõlgendada siiski kitsalt.
- 47 Euroopa Kohtul on juba olnud võimalus täpsustada, et põllumajandustoodete ühiselt korraldatud turud ei moodusta konkurentsivaba ala (kohtuotsus, 9.9.2003, Milk Marque ja National Farmers' Union, C-137/00, EU:C:2003:429, punkt 61).
- 48 Vastupidi, tõhusa konkurentsi säilitamine põllumajandustoodete turul kuulub ühise põllumajanduspoliitika ja turgude ühise korralduse eesmärkide hulka (vt selle kohta kohtuotsus, 9.9.2003, Milk Marque ja National Farmers' Union, C-137/00, EU:C:2003:429, punktid 57 ja 58).

- 49 Veel on oluline rõhutada, et proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei tohi asjaomane tegevus minna kaugemale sellest, mis on rangelt vajalik, et saavutada tootjaorganisatsioonidele ja tootjaorganisatsioonide liitudele püstitatud eesmärk või eesmärgid kooskõlas asjaomase turu ühist korraldust käsitlevate õigusnormidega.
- 50 Just neid kaalutlusi arvestades tuleb hinnata, kas ELTL artikli 101 lõikes 1 ette nähtud kartellikokkulepete keelu kohaldamisalast jääb välja selline tegevus, nagu on kõne all põhikohtuasjas ja mille raames endiivisektoris tegutsevad tootjaorganisatsioonid, tootjaorganisatsioonide liidud ja kutseühendused määravad kindlaks minimaalsed müügihinnad, kooskõlastavad turuleviidavad kogused ja vahetavad strateegilist teavet.
- 51 Selles küsimuses on käesoleva kohtuotsuse punktis 44 meenutatud, et tootjaorganisatsioonid ja tootjaorganisatsioonide liidud on ühise turukorralduse põhilised osad, mis tagavad omal tasemel ühiste turukorralduste detsentraliseeritud toimimise.
- 52 Näiteks on määruse nr 1234/2007 artikli 122 esimese lõigu punktis c ja artiklis 125c ette nähtud, et liikmesriigid tunnustavad puu- ja köögiviljasektoris tootjaorganisatsioone ja tootjaorganisatsioonide liite, kelle ülesanne on muu hulgas just nimelt üks liidu seadusandja määratletud eesmärkidest, mis on loetletud selle esimese sätte punktides i–iii.
- 53 Sellest tuleneb, et liidu konkurentsieeskirjade kohaldamatus, mida põhjendab asjaolu, et asjaomane tegevus on vajalik asjaomase turu ühise korralduse ühe või mitme eesmärgi saavutamiseks, eeldab, et tegevuse viib ellu kooskõlas selle turu ühist korraldust käsitlevate õigusnormidega selleks volitatud üksus ning järelikult üksus, mida liikmesriik on tunnustanud.
- 54 ELTL artikli 101 lõikes 1 osutatud tegevuse keelu alt ei saa seega välja jääda tegevus, mis on ellu viidud sellise üksuse raames, mida liikmesriik ei ole tunnustanud, et saavutada üks neist eesmärkidest.
- 55 Nii peaks see olema eeskätt selliste kutseühenduste tegevusega nagu põhikohtuasjas APVE, SNE ja FCE, kelle puhul ei ilmne toimikust ega Euroopa Kohtu esitatud küsimustele antud vastustest, et Prantsuse ametiasutused on neid tunnustanud tootjaorganisatsiooni, tootjaorganisatsioonide liidu või tootmisharudevahelise organisatsioonina määruse nr 1234/2007 artikli 123 lõike 1 tähenduses, mille kontrollimine on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne.
- 56 Tootjaorganisatsioonide ja tootjaorganisatsioonide liitude tegevuse rakendamise seoses on oluline märkida, et selline tegevus peab jääma üheainsa tootjaorganisatsiooni või üheainsa tootjaorganisatsiooni liidu piiresse.
- 57 Nimelt, eelkõige määruse nr 1234/2007 artikli 122 esimese lõigu punkti c alapunkti ii ja artikli 125b artikli 1 punkti c kohaselt saab ülesanne tagada tootmise kavandamine, pakkumise koondamine ja turustamine ning tootmiskulude optimeerimine ja omahindade tasakaalustamine, mis võidakse asjaomase turu ühist korraldust käsitlevate õigusnormidega usaldada tootjaorganisatsioonile või tootjaorganisatsioonide liidule, olla seotud ainult asjaomase tootjaorganisatsiooni või tootjaorganisatsioonide liidu oma liikmete toodete tootmise ja turustamisega. Niisiis võivad need ülesanded teatavaid koordineerimis- või kooskõlastamisvorme põhjendada vaid liikmesriigi poolt tunnustatud sama tootjaorganisatsiooni või sama tootjaorganisatsioonide liidu liikmete vahel.
- 58 Järelikult lähevad kokkulepped ja kooskõlastatud tegevus, milles on kokku lepitud mitte ühe tootjaorganisatsiooni või tootjaorganisatsiooni liidu piires, vaid tootjaorganisatsioonide või tootjaorganisatsioonide liitude vahel, kaugemale sellest, mis on nende ülesannete täitmiseks vajalik.

- 59 Käesoleva kohtuotsuse punktides 51–58 esitatud kaalutlustest nähtub, et selliste tootjaorganisatsioonide või tootjaorganisatsioonide liitude vaheline tegevus ja *a fortiori* tegevus, milles osalevad lisaks sellistele tootjaorganisatsioonidele või tootjaorganisatsioonide liitudele üksused, mida liikmesriik ei ole asjaomases sektoris ühise põllumajanduspoliitika rakendamise raames tunnustanud, ei saa jääda ELTL artikli 101 lõikes 1 osutatud tegevuse keelu alt välja.
- 60 Kuna põhikohtuasjas vaatluse all olevat tegevust ei viidud ellu mitte sama tootjaorganisatsiooni või sama tootjaorganisatsioonide liidu piires, vaid mitme tootjaorganisatsiooni, mitme tootjaorganisatsioonide liidu ja mitme sellise üksuse vahel, mida ei ole endiiviaturu ühise korralduse raames tunnustatud, siis ei saa seda tegevust ELTL artikli 101 lõikes 1 ette nähtud kartellikokkulepete keelu kohaldamisalast välja jätta.
- 61 Edasi, mis puudutab liikmesriigi poolt tunnustatud sama tootjaorganisatsiooni või sama tootjaorganisatsioonide liidu liikmetest tootjate vahel kokku lepitud tegevust, siis tuleb meenutada, et ühise põllumajanduspoliitika raames puu- ja köögiviljasektoris peab tunnustatud tootjaorganisatsioonidele või tootjaorganisatsioonile liitudele olema ülesandeks tehtud just nimelt vähemalt üks kolmest määruse nr 1234/2007 artikli 122 esimese lõigu punktis c osundatud ja käesoleva kohtuotsuse punktis 42 meenutatud eesmärgist.
- 62 Sellest tuleneb, et liidu konkurentsieeskirjade kohaldamatus puu- ja köögiviljasektori tegevusele, millele ei ole viidatud määruse nr 1234/2007 artiklites 176 ja 176a, eeldab, et tootjaorganisatsiooni või tootjaorganisatsioonide liidu raames kokku lepitud tegevus oleks tegelikult ja rangelt osa eesmärgi või eesmärkide saavutamisest, mis on talle ülesandeks tehtud kooskõlas asjaomase turu ühist korraldust käsitlevate õigusnormidega.
- 63 Käesoleva kohtuotsuse punktides 42 ja 61 mainitud eesmärkidega seoses tuleb märkida, et eesmärk tagada tootmise kavandamine ja kohandamine vastavalt nõudlusele ning pakkumise koondamine ja liikmete toodete turustamine ning omahindade tasakaalustamine eeldab tingimata strateegilise teabe vahetamist asjaomase tootjaorganisatsiooni või tootjaorganisatsioonide liidu liikmetest üksiktootjate vahel muu hulgas selleks, et teada saada nende tootmise aspekte. Seega võib strateegilise teabe vahetamine sama tootjaorganisatsiooni või sama tootjaorganisatsioonide liidu tootjate vahel olla proportsionaalne, kui seda tegelikult tehakse sellele tootjaorganisatsioonile või tootjaorganisatsiooni liidule antud eesmärgi või eesmärkide saavutamiseks ning kui see piirdub selleks rangelt vajaliku teabega.
- 64 Eesmärk tasakaalustada omahinnad, et tagada põllumajandustootjatele rahuldav elatustase, võib samuti põhjendada turuleviidavate põllumajandustoodete mahu koordineerimist sama tootjaorganisatsiooni või sama tootjaorganisatsioonide liidu liikmetest tootjate vahel, nagu nähtub määruse nr 2200/96 põhjendusest 16 ning sekkumiskordadest, mille toimimispõhimõte on kehtestatud selle määruse artiklis 23 ja mida on muudetud määruse nr 1234/2007 artikli 103c lõike 2 punktis a.
- 65 Lisaks võib eesmärk pakkumist koondada, et tugevdada tootjate positsiooni, arvestades üha kontsentreeritumat nõudlust, samuti põhjendada põllumajanduse üksiktootjate teatavat hinnapoliitika koordineerimise vormi tootjaorganisatsiooni või tootjaorganisatsioonide liidu raames. Nii on see eelkõige juhul, kui asjaomasele tootjaorganisatsioonile või tootjaorganisatsioonide liidule on liikmed usaldanud nende kogutoodangu turustamise, nagu on nõutud määruse nr 1234/2007 artikli 125a lõike 1 punktis c koosmõjus selle määruse artikliga 125c, välja arvatud erijuhud.
- 66 Seevastu ei saa tootjaorganisatsioonis või tootjaorganisatsioonide liidus minimaalsete müügihindade kollektiivset kindlaksmääramist – kui neile asjaomase turu ühise korralduse raames antud ülesannete täitmisel vajalikku tegevust – lugeda proportsionaalseks eesmärgiga reguleerida hindu või koondada pakkumist, kui see ei võimalda tootjatel, kes määruse nr 1234/2007 artikli 125a lõikes 2 silmas peetud juhtudel ise oma toodangu realiseerivad, kohaldada nendest miinimumhindadest madalamat hinda,

kuna selle tagajärjel nõrgestatakse konkurentsi, mis on põllumajandustoodete turgudel juba niigi piiratud eelkõige seetõttu, et tootjatel on oma pakkumise koondamiseks lubatud koonduda tootjaorganisatsioonidesse ja tootjaorganisatsioonide liitudesse.

67 Eeltoodut arvestades tuleb esitatud küsimustele vastata, et ELTL artiklit 101 koosmõjus määruse nr 26 artikliga 2, määruse nr 2200/96 artikli 11 lõikega 1, määruse nr 1184/2006 artikliga 2, määruse nr 1182/2007 artikli 3 lõikega 1 ning määruse nr 1234/2007 artikli 122 esimese lõigu ja artiklitega 175 ja 176 tuleb tõlgendada nii, et:

- selline tegevus, mis seisneb minimaalsete müügihindade kollektiivses kindlaksmääramises, turuleviidavate koguste kooskõlastamises või strateegilise teabe vahetamises, nagu põhikohtuasjas, ei saa ELTL artikli 101 lõikes 1 ette nähtud kartellikokkulepete keelu alt välja jääda, kui selles on kokku lepitud erinevate tootjaorganisatsioonide või tootjaorganisatsioonide liitude vahel ning hõlmates üksusi, mida liikmesriik ei ole tunnustanud asjaomase turu ühise korralduse raames liidu seadusandja määratletud eesmärgi täitmiseks, näiteks kutseühendused, millel ei ole liidu õigusnormide tähenduses tootjaorganisatsiooni või tootjaorganisatsioonide liidu või tootmisharudevahelise organisatsiooni staatust, ja
- selline tegevus, mis seisneb hindade või turuleviidavate koguste või strateegilise teabe vahetamise kooskõlastamises, nagu põhikohtuasjas, võib ELTL artikli 101 lõikes 1 ette nähtud kartellikokkulepete keelu alt välja jääda, kui selles on kokku lepitud liikmesriigi poolt tunnustatud sama tootjaorganisatsiooni või tootjaorganisatsiooni liidu liikmete vahel ja kui see on rangelt vajalik kooskõlas liidu õigusnormidega asjaomasele tootjaorganisatsioonile või tootjaorganisatsiooni liidule püstitatud eesmärgi või eesmärkide saavutamiseks.

Kohtukulud

68 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

ELTL artiklit 101 koosmõjus nõukogu 4. aprilli 1962. aasta määruse nr 26 (millega kohaldatakse teatavaid konkurentsieeskirju põllumajandussaaduste ja toodete tootmise ja nendega kauplemise suhtes) artikliga 2, nõukogu 28. oktoobri 1996. aasta määruse (EÜ) nr 2200/96 puu- ja köögiviljaturu ühise korralduse kohta artikli 11 lõikega 1, nõukogu 24. juuli 2006. aasta määruse (EÜ) nr 1184/2006, millega kohaldatakse teatavaid konkurentsieeskirju põllumajandustoodete ja saaduste tootmise ja nendega kauplemise suhtes (muudetud nõukogu 22. oktoobri 2007. aasta määrusega (EÜ) nr 1234/2007) artikliga 2, nõukogu 26. septembri 2007. aasta määruse (EÜ) nr 1182/2007, millega kehtestatakse puu- ja köögiviljasektori erieeskirjad, muudetakse direktiivi 2001/112/EÜ ja 2001/113/EÜ ning määrusi (EMÜ) nr 827/68, (EÜ) nr 2200/96, (EÜ) nr 2201/96, (EÜ) nr 2826/2000, (EÜ) nr 1782/2003 ja (EÜ) nr 318/2006 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 2202/96, artikli 3 lõikega 1 ning määruse nr 1234/2007 (muudetud nõukogu 25. mai 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 491/2009) artikli 122 esimese lõigu ning artiklitega 175 ja 176 tuleb tõlgendada nii, et:

- selline tegevus, mis seisneb minimaalsete müügihindade kollektiivses kindlaksmääramises, turuleviidavate koguste kooskõlastamises või strateegilise teabe vahetamises, nagu põhikohtuasjas, ei saa ELTL artikli 101 lõikes 1 ette nähtud kartellikokkulepete keelu alt välja jääda, kui selles on kokku lepitud erinevate tootjaorganisatsioonide või tootjaorganisatsioonide liitude vahel ning hõlmates üksusi, mida liikmesriik ei ole tunnustanud asjaomase turu ühise korralduse raames liidu

seadusandja määratletud eesmärgi täitmiseks, näiteks kutseühendused, millel ei ole Euroopa Liidu õigusnormide tähenduses tootjaorganisatsiooni või tootjaorganisatsioonide liidu või tootmisharudevahelise organisatsiooni staatust, ja

- **selline tegevus, mis seisneb hindade või turuleviidavate koguste või strateegilise teabe vahetamise kooskõlastamises, nagu põhikohtuasjas, võib ELTL artikli 101 lõikes 1 ette nähtud kartellikokkulepete keelu alt välja jääda, kui selles on kokku lepitud liikmesriigi poolt tunnustatud sama tootjaorganisatsiooni või tootjaorganisatsioonide liidu liikmete vahel ja kui see on rangelt vajalik kooskõlas Euroopa Liidu õigusnormidega asjaomasele tootjaorganisatsioonile või tootjaorganisatsiooni liidule püstitatud eesmärgi või eesmärkide saavutamiseks.**

Allkirjad